

خلاصه مدیریتی

صورت‌بندی الگوی اسلامی - ایرانی مواجهه با کرونا در دوره پساکرونا

■ دکتر محمد رضا قائمی نیک

شاید به دلیل شرایط سخت و سرعت تحولات دوره اوج شیوع کرونا، صورت‌بندی این نقش‌آفرینی خاص، چندان میسر نبوده است، اما به طور قطع توجه به این الگو، صورت‌بندی و نظریه‌پردازی درباره آن و اجازه حضور دین و فرهنگ در فرایند اتخاذ تصمیمات سیاست‌گذارانه در کنار حوزه سلامت و اقتصاد، نه تنها باعث سربلندی ایران اسلامی در میان جهانیان خواهد شد...

نقش‌آفرینی یک رهبر دینی - سیاسی در رأس همه امور مربوط به این حادثه و حمایت همه‌جانبه ایشان از ستاد ملی مبارزه با کرونا و اطلاق «شهادی سلامت» برای مبارزان خط مقدم مقابله با این ویروس، همگی از ویژگی‌های خاص و منحصر به فرد الگوی اسلامی - ایرانی مواجهه با کرونا بوده است. با اینکه ممکن است برخی از این ویژگی‌ها در برخی از ملل و کشورهای دیگر وجود داشته باشد، اما هماهنگی میان آن‌ها بی‌شک منحصر به ایران اسلامی است.

البته روشن است که بخش قابل توجهی از این فعالیت‌های خاص در فضای رسانه‌ای و مجازی یا حتی رسمی کشور ثبت نخواهد شد. این عدم ثبت رسمی یا مجازی که می‌تواند به دلایل متعددی همچون وجود فضای نامساعد رسمی و رسانه‌ای جهان برای فهم انگیزه چنین اقداماتی یا رعایت اقتضائات خلوص نیت دینی کنشگران متدین در این اقدامات باشد، به بی‌تأثیری این اقدامات در

از زمان شیوع ویروس کرونا، برای مقابله با آن، حداقل دو الگوی «چینی - شرقی» و الگوی «غربی - اروپایی - آمریکایی» برای مواجهه با کرونا در سطح جهان مطرح شد. هرچند به واسطه درگیری با مسئله‌ای مشابه، تمایز میان این دو الگو، چندان زیاد نیست، اما حداقل در فضای سیاست‌گذاری، اتخاذ سیاست‌های اقتدارگرایانه چینی در قرنطینه‌سازی گسترده در مقابل سیاست‌های قرنطینه حداقلی و باز گذاشتن فضای اجتماعی، به ویژه درباره کشورهایی نظیر انگلستان و آمریکا می‌تواند فصل ممیز این دو الگو باشد. در این میان، ایران نیز در اخبار مربوط به مواجهه با کرونا، سهم قابل توجهی را به خود اختصاص داد. ایستادن در رده‌های بالای سایت‌های خبری جهان، اگر از سهم رسانه‌های معاند با جمهوری اسلامی بگذریم، احتمالاً به این دلیل بوده است که در روزهای نخست، ایران در بین سه کشور اول قرار داشت و به تدریج به رده‌های پایین‌تر آمد؛ اما همین سیر نزولی در رده‌بندی جهانی به خصوص در قیاس با سیر صعودی بعضی کشورهای اروپایی و به ویژه آمریکا آن هم در بازه زمانی بسیار کوتاه، به طور قطع بیانگر حضور الگوی خاصی برای مواجهه با کرونا در ایران بوده است.

از آغاز شیوع اخبار مربوط به کرونا در ایران، نهادها و نیروهای دینی در صدر اخبار مربوط به مواجهه با کرونا بودند؛ اخبار صحیح یا غلط مربوط به شیوع کرونا از شهر مذهبی قم تا حوادث مربوط به تعطیلی بارگاه‌های زیارتی و اتخاذ موضع معقول بعد از آن توسط تولیدات‌های محترم تا نقش‌آفرینی جهادی بی‌نظیر روحانیت در بخش‌های مختلف، به ویژه بیمارستان‌ها و رعایت کامل احکام شرعی مربوط به خاک‌سپاری درگذشتگان تا فعالیت‌های جهادی و بی‌مزد و منت‌نیروهای حزب‌اللهی و از همه مهم‌تر،

میدان عمل و متن واقعیت اجتماعی منجر نخواهد شد. اینکه رسانه‌های مجازی یا سازمان‌های رسمی و به خصوص تصمیم‌گیران حوزه سیاست‌گذاری، در حین درگیری با این ویروس، نقش‌چندانی به حوزه دین یا حتی فرهنگ نمی‌دهند و اغلب تصمیمات بر اساس پروتکل‌های جهانی دو حوزه «سلامت» و «اقتصاد» اتخاذ می‌شوند، برخاسته از هرگونه ملاحظه خواسته یا ناخواسته، آگاهانه یا ناآگاهانه و مغرضانه یا بی‌طرفانه باشد، باعث نمی‌شود منکر نقش و تأثیر مهم نیروهای دینی شویم؛ خواه در قالب درمان‌های سنتی، خواه در قالب نقش‌آفرینی‌های اجتماعی متدینین در بهبود شرایط ایران در مواجهه با کرونا.

بنابراین ثبت این نقش‌آفرینی‌های خاص، به دلایل متعدد از جمله دلایل پیش‌گفته، در حال حاضر در حد و اندازه خودش صورت نمی‌گیرد، اما هیچ دلیلی برای حضور عینی و انضمامی این نیروها در وضعیت بهبودیافته جامعه ایرانی، بهتر از همین سیر نزولی ایران در رده‌بندی جهانی در قیاس با کشورهای غربی، آن هم با تحمل شرایط سخت اقتصادی ناشی از تحریم‌ها نیست. با این حال، شاید به دلیل شرایط سخت و سرعت تحولات دوره اوج شیوع کرونا، صورت‌بندی این نقش‌آفرینی خاص، چندان میسر نبوده است، اما به طور قطع توجه به این الگو، صورت‌بندی و نظریه‌پردازی درباره آن و اجازه حضور دین و فرهنگ در فرایند اتخاذ تصمیمات سیاست‌گذارانه در کنار حوزه سلامت و اقتصاد، نه تنها باعث سربلندی ایران اسلامی در میان جهانیان خواهد شد و از این جهت، تهدید کرونا به فرصتی جهانی تبدیل می‌شود، بلکه امکان تجهیز بهتر امکانات در مواجهه با امواج احتمالی شیوع دوباره این ویروس در همراه را فراهم خواهد کرد.